

Textmiljöer

I reportagen från Ramstorps förskola, *Berättandets magi*, och Grevegårdsskolans förskoleklass, *Lärande genom lek*, möter läsaren den utmaning som ligger i att skapa en skriftspråklig miljö i förskola och förskoleklass, en miljö som stimulerar barns lek och lust för skriftspråkande, vilket är läroplanens mål att sträva mot.

Förskollärarna på Ramstorps förskola och Grevegårdsskolans förskoleklass har mångårig erfarenhet av att arbeta med barns skriftspråkslärande. De har utvecklat en textmiljö baserad på vetenskapliga teorier och beprövad erfarenhet där barns lärande står i centrum. Små barn ska möta skriftspråket och dess symboler i kommunikativa sammanhang. En sådan kommunikativ/berättande textmiljö finns i Ramstorps förskola och Grevegårdsskolans förskoleklass.

En medvetet kommunikativ miljö ger många möjligheter att i naturliga sammanhang göra barn uppmärksamma på språkets form och struktur: ljud, grammatik och struktur. Barnens idéer och uppfattningar tydliggörs och uppmärksammas genom skrivande. Ett utvecklat samspel mellan barn, språk, miljö och lärare skapar möjligheter att i olika sammanhang lösa problem, samtala och utforska skriftspråket tillsammans med andra barn och med vuxna.

Skriftspråket används för att kommunicera och överskrida tid och rum. Det syns redan när man kommer in att det är synliga budskap som kommuniceras. Både barn och vuxna förstår vad som pågår: skyltar visar tydligt var barnen kan finna olika saker och dokumentation kring teman synliggör vad de arbetar med. Det är en textmiljö som har ett kommunikativt perspektiv, engagerar barnen och samspelar med dem på ett tillåtande sätt i ett skriftspråkligt sammanhang – utifrån barnens egna erfarenheter och idéer. Texterna handlar om barnen, om sådant de har gjort eller kommer att göra tillsammans. Det finns ett tydligt sammanhang och texterna berättar för oss vad som pågår i förskolan.

Texter, litteratur och skrivmateriel arrangeras och organiseras lättillgängligt och inbjudande till skriftspråkliga aktiviteter i barnens egen lek. I denna kommunikativa atmosfär har barnen en mångfald av tillfällen att kommunicera med papper och penna. Det finns också tid att samtala om vad som har hänt och vad som kommer att hända. Namn och foton hjälper barnen att veta vilka barn och lärare som är närvarande. Skyltar ger dem möjlighet att agera mer oberoende, som när de vill ta fram eller ställa tillbaka något material som de använt eller med vägledning av sitt namn veta i vilken grupp de ska ingå. En god kommunikativ textmiljö

- kommunicerar ett meddelande,
- relaterar på ett tydligt sätt till barnens erfarenheter och de sammanhang som de är involverade i,
- används på ett naturligt sätt i det dagliga samspelet.

Litteratur

- Utbildningsdepartementet (2006) *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Fritzes.
- Söderbergh, R. (1982). Tidigt läsande barn. Vad kan vi lära av dem? *Svenska i skolan*, 12, 51-62.
- Söderbergh, R. (1988). *Barnets tidiga språkutveckling*. Malmö: Gleerups.

- Vygotskij, L. S. (1999). *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos.
- Smith, F. (1985). *Läsning*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Eriksson Hagtvét, B. (2002). *Skriftspråksutveckling genom lek*. Stockholm: Natur och kultur.
- Eriksson Hagtvét, B. (2004). *Språkstimulering. Del 1: Tal och skrift i förskoleåldern*. Stockholm: Natur och kultur.
- Eriksson Hagtvét, B. (2006). *Språkstimulering. Del 2: Aktiviteter och åtgärder i förskoleåldern*. Stockholm: Natur och kultur
- Eriksen Hagtvét, B. & Pálsdóttir, H. (1998) *Lek med språket*. Stockholm: Natur och kultur.
- Liberg, Caroline (2006). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: Studentlitteratur.
- Smith, J. W. A., & Elley W. B. (1997). *How Children Learn to Write*. New Zealand. London: Adison Wesley Longman.
- Dahlgren, Gösta, Gustafsson, Karin, Mellgren, Elisabeth, & Olsson, Lars-Erik. (2006). *Barn upptäcker skriftspråket*. Stockholm: Liber
- Gustafsson, K., & Mellgren, E. (2000). *En studie om barns skrivlärande*. IPD-rapporter Nr 2000:08. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Gustafsson, K., & Mellgren, E. (2002). Using Text in Pre-school – A Learning Environment. *Early Child Development and Care* 172(6),
- Gustafsson, K., Mellgren, E. (2005). *Barn skriftspråkande – att bli en skrivande och läsande person*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Sheridan, S. (2001). *Pedagogical Quality in Preschool. An issue of perspectives*. (Göteborg studies in Educational Science, 160). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.